

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే

॥ ఏకవింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ఏకవింశః సర్గః ॥

రావణకర్తృకం యమలోకస్యోపర్యాక్రమణం తేన యమసైనికానాం
సంహరణం చ

ఏవం సంచింత్య విప్రేంద్రో జగామ లఘువిక్రమః |
ఆఖ్యాతుం తద్ యథావృత్తం యమస్య సదనం ప్రతి || 7.21.1 ||

అపశ్యత్ స యమం తత్ర దేవమగ్నిపురస్కృతం |
విధానమనుతిష్ఠంతం ప్రాణినో యస్య యాదృశం || 7.21.2 ||

స తు దృష్ట్వా యమః ప్రాప్తం మహర్షిం తత్ర నారదం |
అబ్రవీత్ సుఖమాసీనమర్హ్యమావేద్య ధర్మతః || 7.21.3 ||

కచ్ఛిత్ క్షేమం ను దేవర్షే కచ్ఛిద్ ధర్మో న నశ్యతి |
కిమాగమనకృత్యం తే దేవగంధర్వసేవిత || 7.21.4 ||

అబ్రవీత్ తు తదా వాక్యం నారదో భగవాన్పుషిః |
శ్రూయతామభిధాస్యామి విధానం చ విధీయతాం || 7.21.5 ||

ఏష నామ్నా దశగ్రీవః పితృరాజ నిశాచరః |
ఉపయాతి వశం నేతుం విక్రమైస్తావం సుదుర్జయం || 7.21.6 ||

ఏతేన కారణేనాహం త్వరితో హ్యగతః ప్రభో |
దండప్రహరణస్యాద్య తవ కిం ను భవిష్యతి || 7.21.7 ||

ఏతస్మిన్నంతరే దూరాదంశుమంతమివోదితం |
దదృశుర్దీప్తమాయాంతం విమానం తస్య రక్షసః || 7.21.8 ||

తం దేశం ప్రభయా తస్య పుష్పకస్య మహాబలః |
కృత్వా వితిమిరం సర్వం సమీపమభ్యవర్తత || 7.21.9 ||

సోఽపశ్యత్ స మహాబాహుర్దశగ్రీవస్తతస్తతః |
ప్రాణినః సుకృతం చైవ భుంజానాంశ్చైవ దుష్కృతం || 7.21.10 ||

అపశ్యత్ సైనికాంశ్చాస్య యమస్యానుచరైః సహ |
యమస్య పురుషైరుగ్రైర్హోరరూపైర్భయానకైః || 7.21.11 ||

దదర్శ వధ్యమానాంశ్చ క్లిశ్యమానాంశ్చ దేహినః |
క్రోశతశ్చ మహానాదం తీవ్రనిష్ఠనతత్పరాన్ || 7.21.12 ||

కృమిభిర్భక్ష్యమాణాంశ్చ సారమేయైశ్చ దారుణైః |
శ్రోత్రాయాసకరా వాచో వదతశ్చ భయావహాః || 7.21.13 ||

సంతార్యమాణాన్ వైతరణీం బహుశః శోణితోదకాం |
బాలుకాసు చ తప్తాసు తప్యమానాన్ ముహుర్ముహుః || 7.21.14 ||

అసిపత్రవనే చైవ భిద్యమానానధార్మికాన్ |
రౌరవే క్షారనద్యాం చ క్షురధారాసు చైవ హి || 7.21.15 ||

పానీయం యాచమానాంశ్చ తృషితాన్ క్షుధితానపి |
శవభూతాన్ కృశాన్ దీనాన్ వివర్ణాన్ ముక్తమూర్ధజాన్ || 7.21.16 ||

మలపంకధరాన్ దీనాన్ రూక్షాంశ్చ పరిధావతః |
దదర్శ రావణో మార్గే శతశోఽథ సహస్రశః || 7.21.17 ||

కాంశ్చిచ్ఛ గృహముఖ్యేషు గీతవాదిత్రనిఃస్వనైః |
ప్రమోదమానానద్రాక్షీద్ రావణః సుకృతైః స్వకైః || 7.21.18 ||

గోరసం గోప్రదాతారో హ్యన్నం చైవాన్నదాయినః |
గృహంశ్చ గృహదాతారః స్వకర్మఫలమశ్నతః || 7.21.19 ||

సువర్ణమణిముక్తాభిః ప్రమదాభిరలంకృతాన్ |
ధార్మికానపరాంస్తత్ర దీప్యమానాన్ స్వతేజసా || 7.21.20 ||

దదర్శ స మహాబాహూ రావణో రాక్షసాధిపః |
తతస్తాన్ భిద్యమానాంశ్చ కర్మభిర్దుష్కృతైః స్వకైః || 7.21.21 ||

రావణో మోచయామాస విక్రమేణ బలాద్ బలీ |
ప్రాణినో మోక్షితాస్తేన దశగ్రీవేణ రక్షసా || 7.21.22 ||

సుఖమాపుర్ముహూర్తం తే హ్యతర్కితమచింతితం |
ప్రేతేషు ముచ్యమానేషు రాక్షసేన మహీయసా || 7.21.23 ||

ప్రేతగోపాః సుసంక్రుద్ధా రాక్షసేంద్రమభిద్రవన్ |
తతో హలహలాశబ్దః సర్వదిగ్భ్యః సముత్థితః || 7.21.24 ||

ధర్మరాజస్య యోధానాం శూరాణాం సంప్రధావతాం |
తే ప్రాసైః పరిఘైః శూలైర్ముసలైః శక్తితోమరైః || 7.21.25 ||

పుష్పకం సమధర్షంత శూరాః శతసహస్రశః |
తస్యాసనాని ప్రాసాదాన్ వేదికాంతోరణాని చ || 7.21.26 ||

పుష్పకస్య బభంజుస్తే శీఘ్రం మధుకరా ఇవ |
దేవనిష్ఠానభూతం తద్ విమానం పుష్పకం మృధే || 7.21.27 ||

భజ్యమానం తథైవాసీదక్షయం బ్రహ్మతేజసా |
అసంఖ్యా సుమహత్యాసీత్ తస్య సేనా మహాత్మనః || 7.21.28 ||

శూరాణామగ్రయాత్మాణాం సహస్రాణి శతాని చ |
తతో వృక్షైశ్చ శైలైశ్చ ప్రాసాదానాం శతైస్తథా || 7.21.29 ||

తతస్తే సచివాస్తస్య యథాకామం యథాబలం |
అయుధ్యంత మహావీరాః స చ రాజా దశాననః || 7.21.30 ||

తే తు శోణితద్ధిగ్ధాంగాః సర్వశస్త్రసమాహతాః |
అమాత్యా రాక్షసేంద్రస్య చక్రురాయోధనం మహత్ || 7.21.31 ||

అన్యోన్యం తే మహాభాగా జఘ్నుః ప్రహరణైర్భృశం |
యమస్య చ మహాబాహో రావణస్య చ మంత్రిణః || 7.21.32 ||

అమాత్యాంస్తాంస్తు సంత్యజ్య యమయోధా మహాబలాః |
తమేవ చాభ్యధావంత శూలవర్షైర్దశాననం || 7.21.33 ||

తతః శోణితద్ధిగ్ధాంగః ప్రహరైర్జర్జరీకృతః |
పుల్లాశోక ఇవాభాతి పుష్పకే రాక్షసాధిపః || 7.21.34 ||

స తు శూలగదాప్రాసాంఛక్తితోమరసాయకాన్ |
ముసలాని శిలావృక్షాన్ ముమోచాస్త్రబలాద్ బలీ || 7.21.35 ||

తరూణాం చ శిలానాం చ శస్త్రాణాం చాతిదారుణం |
యమసైన్యేషు తద్ వర్షం పపాత ధరణీతలే || 7.21.36 ||

తాంస్తు సర్వాన్ వినిర్భిద్య తదస్త్రమపహత్య చ |
జఘ్నుస్తే రాక్షసం ఘోరమేకం శతసహస్రశః || 7.21.37 ||

పరివార్య చ తం సర్వే శైలం మేఘాత్కరా ఇవ |
భిందిపాలైశ్చ శూలైశ్చ నిరుచ్ఛ్వాసమపోధయన్ || 7.21.38 ||

విముక్తకవచః క్రుద్ధః సిక్తః శోణితవిస్రవైః |
తతః స పుష్పకం త్యక్త్వా పృథివ్యామవతిష్ఠత || 7.21.39 ||

తతః స కార్ముకీ బాణీ సమరే చాభివర్ధత |
లబ్ధసంజ్ఞో ముహూర్తేన క్రుద్ధస్తస్థా యథాంతకః || 7.21.40 ||

తతః పాశుపతం దివ్యమస్త్రం సంధాయ కార్ముకే |
తిష్ఠ తిష్ఠేతి తానుక్త్వా తచ్చాపం వ్యపకర్షత || 7.21.41 ||

ఆకర్ణాత్ స వికృష్యాథ చాపమింద్రారిరాహవే |
ముమోచ తం శరం క్రుద్ధస్తిపురే శంకరో యథా || 7.21.42 ||

తస్య రూపం శరస్యాసీత్ సధూమజ్వాలమండలం |
వనం దహిష్యతో ఘర్మే దావాగ్నేరివ మూర్చ్ఛతః || 7.21.43 ||

జ్వాలామాలీ స తు శరః క్రవ్యాదానుగతో రణే |
ముక్తో గుల్మాన్ ద్రుమాంశ్చాపి భస్మ కృత్వా ప్రధావతి || 7.21.44 ||

తే తస్య తేజసా దగ్ధాః సైన్యా వైవస్వతస్య తు |
రణే తస్మిన్ నిపతితా మాహేంద్రా ఇవ కేతవః || 7.21.45 ||

తతస్తు సచివైః సార్థం రాక్షసో భీమవిక్రమః |
ననాద సుమహానాదం కంపయన్నివ మేదినిం || 7.21.46 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకవింశః సర్గః ||